

betale ret meget tilbage af det, der er køstet paa ham, men ved Siden deraf maa det ogsaa huskes, at naar Staten giver disse Benge ud, forstaanes Kommunerne derfor, og mange Familier gøres erhvervsdygtige, som ellers ikke vare det, naar de skulde have disse urolige og ustyrlige Individuer hjemme. Dette maa ganske vist tages med i Betragtning, naar den økonomiske Balance skal opgøres. Men som sagt, jeg indrømmer, at økonomisk set er det tvivlsomt, om Staten bør gaa videre paa denne Vej; men ser jeg paa Sagen rent menneskelig og kristelig — ikke mindst det sidste — ja, saa vilde det jo være aldeles uforvarligt, om Samsundet, efter at det en Gang har faaet Djet op for denne Sag, ikke vilde blive ved at fremme den. Fra det Synspunkt, siger jeg for mit Bedkommende, er der ingen Tvivl om, at vi skulle gaa videre paa den Vej. Jeg mener nu slet ikke, at vi straks skulde komme til disse enorme Summer. Der kan maaske findes andre Midler, saaledes at disse Individuer kunde være hjemme, under et vist Tilsyn maaske, saaledes at det hele ikke vilde blive saa kostbart, men at vi ville komme til at gaa videre i denne Sag, derom er der ingen Tvivl.

Inden jeg slutter, ønsker jeg dog at gøre opmærksom paa, at vort Abnormvæsen, det vil altsaa sige vore Abnormskoler, vore Abnormanstalter — de aandsvage selvfølgelig tagne med — koster efter den nuværende Finanslov 508,739 Kr. aarlig, altsaa over $\frac{1}{2}$ Million; Døvstummevæsenet koster 173,272 Kr. og Blindeinstituttet 105,467 Kr., Sindsygeanstalterne, for at tage dem med, 730,000 Kr. Man maa derfor ikke overraskes ved, at Forsorgen for Landsvagevæsenet kan efterhaanden naa op til at koste en lignende Sum som Sindsygeanstalterne, naar man ved, at Tallet af aandsvage er saa stort. Landsvagevæsenet er jo i Grunden kun Sindsyge og paa en anden Maade, det er en Sindsyge, der rammer enten Fostret i Moders Liv eller ogsaa Individet i Barnealderen, hvorimod Sindsyge rammer i en Alder, da et Menneske har været modent, altsaa i en ældre Alder. Det er Forskellen, men det er samme Sygdom, idet det nemlig er Nervesytemet, der angribes. Der kunde vel derfor ogsaa være Spørgsmaal, om det ikke vilde være rigtig at lægge Sdiotanstanter under Justitsministeriet, alt-

saa føre dem fra Bødagogen over til Lægen med Bødagogen som Hjælper; thi de skulle jo gaa Haand i Haand. I den første Begejstring troede man jo, at de aandsvage kunde helbredes. Man opdagede imidlertid snart, at det ikke lod sig gøre. Man havde hørt om Folk, der i deres Barndom vare ansete for aandsvage, men senere bleve udmærkede Mænd, der gjorde deres respektive Fædrelande Tjenester. Derfor var man kommen paa den Tanke, at de kunde helbredes alle, men man lærte snart at indse, at man havde stillet Maalet alt for højt, og at det kun egentlig var dem, der kunde helbredes, der staa paa Grænsen, ja egentlig aldrig have været aandsvage, men kun have været, hvad vi i Skolesproget kalde Sinkere, have været noget tilbage, men som saa, naar deres Interesser en Gang vaagne, kunne, som Erfaringen har vist, blive særdeles dygtige og kunne komme til at høre til deres Fædrelands dygtigste Mænd. Derfor var man kommen ind paa den Tanke, at alle aandsvage kunde opdrages til normale Mennesker, og med den Tanke skal man tidligt have begyndt her i vort Fædreland, hvor man, som sagt, begyndte 1855. Men Erfaringen har lært, at i alt Fald for de fleste Bedkommende er Sygdommen saa stærk, at den ikke lader sig kure, at den kun kan lindres, og at der kun kan træffes forebyggende Midler mod, at de stakkels Mennesker komme til at gøre alt for megen Skade, og træffes Forsorg for, at de kunne faa de tilstrækkelige Fornødenheder, som er det eneste, de have Trang til. Det er meget muligt — det skal jeg ikke komme nærmere ind paa — at en videre Udvikling kan føre til, at disse Anstalter føres fra Kultusministeren over til Justitsministeren sammen med Sindsygeanstalter, da Lægen maaske nok bliver Hovedmanden med den Slags Opdragelsesanstalter og Bødagogen kun hans Hjælper, men det Spørgsmaal ligger jo endnu ikke for. — Der er naturligvis ogsaa andre Spørgsmaal, som man ved denne Sag nødvendigvis maa komme ind paa, og som jo ogsaa have været fremme, f. Eks. om vi for de aandsvages Bedkommende skulle indpaa en lignende — jeg vil nødig bruge det Ord Tvang, da det har saadan en slem Klang — men en lignende Foranstaltning, som vi have for de døvstumme, nemlig at